

УДК 342.317.73

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2020.2.9>

О. О. Городецький

аспірант кафедри адміністративного права та адміністративного процесу
факультету № 3
Інституту з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції
Львівського державного університету внутрішніх справ

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ БІЖЕНЦІВ ТА ЇХ ОСНОВОПОЛОЖНІ ПРИНЦИПИ

«Біженець» як соціальне поняття відоме у світі віками. Зазвичай воно означає будь-кого, хто прагне врятуватись від обставин, які вважає нестерпними та загрозовими, як-от: позбавлення свободи, переслідування, загроза життю, злидні, війна чи громадянський конфлікт, стихійне лихо, посуха, голод тощо. Сучасне визначення цього поняття було подане в Конвенції Організації Об'єднаних Націй 1951 року про статус біженців у відповідь на масові переслідування та переміщення Другої світової війни.

У сучасному світі налічується близько 60 мільйонів осіб, вимушених залишити свої домівки через війну, насильство та переслідування. Міграційні процеси стали невіддільною ознакою сучасного людства, а врегулювання проблеми захисту біженців у межах національних інтересів чи юрисдикції певної країни лише спрямовує її з однієї держави в іншу. Відповідно, вирішення проблеми захисту біженців не може залежати лише від зусиль певної країни, а радше навпаки – потребує глобального підходу, колективної та скоординованої політики, а також відповідних правових механізмів.

Стаття присвячена дослідженню проблеми біженців через розкриття міжнародних стандартів їх захисту, вироблених світовою спільнотою упродовж багатьох років. Вказано, що ця проблема нині залишається надзвичайно актуальною, і багаторічний досвід багатьох європейських держав виступає цьому підтвердженням. Констатовано, що питання захисту прав біженців, а також загального контролю за їх прибуттям в країни притулку тісно пов'язані із проблемами нелегальної міграції, боротьби з організованою злочинністю, загальною боротьбою з бідністю у країнах «третього світу», усуненням соціальних наслідків збройних конфліктів тощо. Проаналізовано принципи, на яких вибудована міжнародна система захисту людини-біженця. Звернуто увагу на роль як міжнародних урядових, так і неурядових організацій у виробленні міжнародних стандартів у сфері захисту біженців. Наголошено на провідній ролі Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців і Міжнародного комітету Червоного Хреста у наданні допомоги та підтримки біженцям та їх співробітництві з Урядом України та громадськістю у відповідь на нову проблему вимушеного переміщення 1,6 мільйона внутрішньо переміщених осіб (ВПО) зі сходу України та Автономної Республіки Крим.

Ключові слова: біженець, вимушений переселенець, шукач притулку, принципи, принцип невислання, принцип невидачі, добровільна репатріація, принцип тимчасового захисту, політичний притулок, діяльність міжнародних організацій у сфері захисту біженців.

Постановка проблеми. Існування такої категорії людей, як біженці, породжує істотні правові колізії для держав, починаючи з відповідальності за чіткість визначення їх правового статусу. Як свідчить міжнародна практика, багатьма розвинутими державами світу застосовуються досить обмежені критерії щодо визначення тих осіб, які можуть користуватися статусом біженця та притулком або захи-

стом на місці. У цьому контексті доволі важливим є визначення самого поняття «біженець», а також дослідження критеріїв щодо такого визначення та міжнародних стандартів захисту біженців.

На відміну від інших людей, які залишають свою країну, біженці прагнуть потрапити в іншу країну не тому, що таким є їх вибір, а внаслідок гострої потреби, яка впливає із загрози їхнім правам людини, від якої влада

країни походження не може чи не бажає їх захистити.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різноманітні питання, що стосуються біженців, досліджувались фахівцями багатьох спеціальностей: географами, істориками, етнографами, соціологами, юристами, статистиками та іншими. Істотний вклад у дослідження правового регулювання статусу біженців зробили наукові розробки таких західних дослідників, як Г. Гудвін-Гілл, Л. Холборн, Т. Хаммар, К. Скрам, а також вітчизняних авторів О. Кузьменко, О. Малиновської, С. Пирожкова, О. Піскуна, І. Прибиткової, Ю. Римаренка, Н. Тиндик, С. Чеховича, М. Шульги та інших.

Мета статті полягає у дослідженні міжнародних стандартів діяльності щодо надання дієвого міжнародного захисту біженцям та принципів, на яких вони побудовані.

Виклад основного матеріалу. Глобальна проблема біженців і осіб, переміщених усередині країни, – це одне з найскладніших питань, що стоять сьогодні перед світовою спільнотою. Воно час від часу стає предметом активного обговорення в різних інституціях Організації Об'єднаних Націй, які продовжують пошук найефективніших засобів захисту цих дуже вразливих груп населення та надання їм необхідної допомоги.

Біженці – це люди, які були змушені через різні причини розірвати усі зв'язки зі своєю етнічною батьківщиною. Вони не можуть більше розраховувати на допомогу своїх урядів у контексті отримання необхідного правового захисту; саме цей аспект відрізняє біженців від інших категорій мігрантів, у якому б складному становищі останні не знаходилися, а також від інших людей, які потребують гуманітарної допомоги. У зв'язку з тим, що біженці не мають безпосереднього доступу до правового та соціального захисту, який уряди, що нормально функціонують, повинні надавати своїм громадянам, міжнародне співтовариство змушене здійснювати особливі заходи з метою полегшення їх виняткового становища [1].

У триваючій упродовж останніх десятиліть дискусії низка аргументів не викли-

кає жодних сумнівів. Основний полягає в тому, що, хоча деяким масовим переміщенням населення і можна запобігти, жодне з них не буває добровільним. Ніхто не хоче і не прагне стати біженцем із власної волі. Бути біженцем – це не просто опинитися в чужій країні. Це означає жити у вигнанні та повністю залежати від інших людей та інституцій у питаннях забезпечення такими предметами першої необхідності, як продовольство, одяг і житло [2, с. 61–70].

Становище біженців є класичним прикладом взаємозалежності міжнародного співтовариства, що наочно показує, як проблеми однієї країни можуть безпосередньо відобразитися на інших країнах, інколи навіть без їхньої на те згоди. Становище біженців – це також приклад взаємозалежності різних питань, об'єднаних однією глобальною проблемою.

Світовому співтовариству давно зрозуміло, що є очевидний взаємозв'язок між проблемою біженців і питаннями прав людини. Порушення прав людини виступають не тільки однією з головних причин масового виходу, але й виключають можливість добровільної репатріації до тих пір, поки вони не припиняться. Порушення прав національних меншин і між-етнічні конфлікти все частіше стають причинами і масового виходу, і переміщення населення всередині країни [3, с. 12–39].

Біженці мають невіддільні права, які повинні чітко дотримуватися ще до того моменту, коли вони звернуться з проханням про надання притулку, а також під час розгляду їхніх клопотань та після їх задоволення. Повага до прав людини виступає необхідною умовою і для запобігання нинішніх потоків біженців, і для вирішення проблем, пов'язаних із цим процесом [4, с. 354–355].

Міжнародно-правові стандарти щодо статусу біженців варто розглядати як сукупність їхніх суб'єктивних прав і обов'язків. Необхідно підкреслити, що правовий статус біженців, як і будь-яке правове становище особи, повинен ґрунтуватися на основі визначених правових установок, які задають йому певну спрямованість, формують його сутність, впливають на зміст [5]. Такими правовими

установками є принципи, які покладені в основу визначення статусу біженців у міжнародному праві.

Варто вказати, що міжнародні стандарти стосовно статусу біженців ґрунтуються на таких основоположних принципах:

- невідчуженості основних прав та свобод (згідно зі ст. 4 Конвенції ООН про громадянські та політичні права);

- права на громадянство та права не бути самовільно позбавленим громадянства чи права на зміну громадянства;

- заборони застосування збройної сили для обмеження здійснення окремими особами чи групами осіб прав людини або з тим, щоб позбавити їх національної, релігійної, культурної, мовної чи етнічної самобутності;

- заборони таких заходів, як примусове переміщення населення чи будь-які інші акти, що могли б призвести до насильницького переміщення людей;

- права клопотати про надання та користування в інших країнах притулком від переслідування;

- права покидати будь-яку країну, включаючи свою власну, та права повертатися у будь-яку країну;

- невислання біженців;

- необхідності врахування – через вжиття заходів, спрямованих на попередження, виправлення ситуації – специфічних потреб таких вразливих груп, як жінки, глави сімей, безпритульні діти, жертви катувань та травм, люди похилого віку та інваліди;

- застосованості прав і свобод, закріплених у міжнародних нормах, що стосуються прав людини, до кожної людини, незалежно від її раси, кольору шкіри, статі, громадянства, мови, віросповідання, етнічного та соціального походження.

Додатково та у поєднанні з перерахованими вище принципами і нормами у сфері прав людини важливе значення для міжнародного співробітництва з питань біженців мають деякі принципи міжнародного права, що визначають мирні та дружні відносини між державами. З-поміж них:

- принцип мирного врегулювання спорів між державами;

- принцип, згідно з яким і двосторонні, і багатосторонні відносини у зв'язку з між-

народними пересуваннями людей повинні здійснюватися на основі чинних законів;

- принцип, згідно з яким надання притулку є актом миролюбного та гуманітарного характеру, що не повинен розглядатися будь-якою державою як недружній вчинок;

- визнання того, що запобігання виникненню потоків біженців та появи осіб без громадянства, а також зменшення кількості осіб, які потребують міжнародного захисту, мають суттєве значення для підтримки миру і безпеки у світовому та регіональному масштабах;

- принцип, відповідно до якого питання щодо прав людини, фундаментальних свобод та верховенства закону мають міжнародне значення, а обов'язки держав з дотримання прав людини стосуються питань, до яких виявляють безпосередній та законний інтерес усі держави у сфері діяльності ОБСЄ;

- принцип міжнародного співробітництва, солідарності та поділу тягаря щодо великих потоків біженців і переміщених осіб, які потребують міжнародного захисту та допомоги [6, с. 62–63].

Варто пам'ятати, що міжнародно-правові принципи стосовно статусу біженців не існують самі по собі, відокремлено від чинних міжнародно-правових відносин. За допомогою процедури імплементації міжнародного права у внутрішньодержавне вони переходять на рівень принципів права конкретної держави, але при цьому не втрачають своєї міжнародно-правової якості. Внутрішньодержавні принципи визначення статусу біженців, виступаючи відображенням міжнародних, можуть інколи текстуально не збігатися з ними. Нижче будуть піддані всебічному аналізу основні принципи міжнародно-правового статусу біженців, які побудовані на таких основоположних засадах міжнародного права, як повага державного суверенітету, суверенна рівність держав, партнерське співробітництво, міжнародно-правова відповідальність тощо.

1. Принцип невислання (non-refoulement) (ст. 32 Конвенції 1951 р.). Цей принцип зазвичай застосовується до тих осіб, які шукають притулку, принаймні в початковий період і за відповідних обста-

вин. Лише особи, чиї клопотання є цілком обґрунтованими, мають право на захист. Принцип невислання діє незалежно від наявності або відсутності юридичного статусу особи, яка шукає притулку. Немає суттєвого значення, яким способом така особа потрапляє на територію держави, в якій шукає притулку. Якщо особу, що шукає притулку, примусово повертають у країну, де вона цілком обґрунтовано побоюється переслідувань або піддається різного роду гонінням, то це – примусове повернення, що суперечить міжнародному праву [7, с. 4, 12].

Необхідно наголосити на тому, що захист біженців у європейських країнах (принцип невислання) – це наріжний камінь захисту біженців, який слугує своєрідною гарантією від примусового повернення таких осіб в обстановку переслідувань або іншої небезпеки. Цей принцип закріплено в різних формах у декількох міжнародних документах, що торкаються надання статусу біженців та прав людини (зокрема, у ст. 33.1 Конвенції 1951 р. [8]).

Принцип невислання включений у законодавчі акти багатьох європейських країн. Особливо необхідно підкреслити, що Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 08.07.2011 р. містить норму про заборону вислання або примусового повернення біженця чи особи, яка потребує додаткового або тимчасового захисту, до країни, з якої вони прибули та де їх життя або свободі загрожує небезпека, яка закріплена ст. 3 вказаного Закону [9]. У країнах – учасницях ЄС принцип невислання щодо офіційно визнаних біженців порушується досить рідко, але є певна загроза для тих осіб, які шукають притулку в аеропортах, морських портах та інших пунктах в'їзду. Процедура попереднього відбору та з'ясування можливостей в'їзду в країну, поряд з широким застосуванням понять «першої країни притулку» та «безпечної країни проживання» без необхідних процедурних гарантій збільшили ризик зворотного вислання тих осіб, які шукають притулку, переважно після неприйняття чи відхилення клопотання на кордоні [10, с. 119–128].

2. Принцип невидачі (non-expulsion). У міжнародному праві є загальна заборона на видачу біженців. У тексті Конвенції 1951 року немає визначень, які б стосувалися видачі біженців, оскільки її розроблячі не вважали за необхідне повторити заборону видачі переслідуваних осіб згідно з запитом тієї або іншої держави. Водночас у ст. 33 Конвенції йдеться про примусове повернення біженців у ті країни, із яких вони прибули, якщо такі особи розглядаються як потенційна загроза безпеці країни, в якій вони знаходяться або ж засуджені за вчинення тяжкого злочину і створюють суспільну небезпеку для країни перебування (ч. 2 ст. 33). Це правило чітко визначає правову можливість видачі біженців лише у виняткових ситуаціях, якими можуть бути загроза безпеці країни притулку або вчинення особою тяжкого злочину. У всіх інших ситуаціях принцип невидачі залишається незмінним. Норма ч. 2 ст. 33 Конвенції, що відображає право держав діяти відповідно до своїх суверенітетом, ставить заслін суто небезпечній діяльності біженців і зобов'язує їх шанувати закони країни перебування. Отже, вказана норма має попереджувальний характер. Якщо ж у реальному житті біженцями будуть вчинятися злочини, зазначені в ч. 2 ст. 33, держави притулку залишають за собою право видати їх державі, яка цього вимагає, без дотримання тієї альтернативної процедури, що передбачена у разі вислання (ч. 3 ст. 32) [8].

3. Рівний поділ тягаря прийому та облаштування біженців усіма державами. Цей принцип не знайшов відображення у тексті Конвенції 1951 року. Проте він знаходить широке визнання та підтримку в міжнародній правовій практиці останніх років. Його суть зводиться до того, що у вирішенні долі біженців бере участь не тільки країна притулку, але й держава виходу. Утвердження цього принципу стало можливим завдяки зусиллям Виконкому УВКБ ООН, що реалізуються відповідно до його численних резолюцій.

На наше переконання, для того щоб наявні проблеми біженців були вирішені остаточно, необхідні колективні дії держав світу, причому найчастіше саме в тих сферах, що традиційно не вважаються

компетенцією УВКБ ООН і його партнерів: у галузі захисту прав людини, підтримки миру і безпеки всередині держав та у відносинах між ними, контролю над масовими міграційними рухами.

4. Принцип гнучкого, оперативного і гуманного визначення статусу біженців. Він також не регламентований у Конвенції 1951 року. Проте Виконком УВКБ ООН у висновку № 8 (XXVIII) рекомендував державам таку процедуру щодо визначення статусу біженців, а саме:

а) компетентна посадова особа, до якої заявник звертається на кордоні або на території Договірної держави, повинна мати чіткі інструкції з ведення справ, що входять до її компетенції, відповідно до актів внутрішнього і міжнародного права. Від неї вимагаються дії, які відповідають принципу *non-refoulement* і сприяють передачі таких справ на розгляд вищого компетентного органу;

б) заявник повинен отримувати в повному обсязі необхідні рекомендації щодо того, якої процедури йому необхідно дотримуватися;

в) повинен існувати чітко визначений орган, що несе відповідальність за розгляд клопотань щодо надання статусу біженця і за ухвалення рішення в першій інстанції;

г) заявнику повинно бути надане необхідне сприяння щодо передачі його справи на розгляд відповідних органів влади. Заявникам повинна також надаватися можливість для контактів з представником УВКБ ООН;

д) у разі визнання заявника біженцем він повинен бути поінформований про це і отримати відповідний документ, який засвідчує його правовий статус біженця;

ж) у разі невизнання заявника біженцем йому повинен бути наданий оптимальний період часу для подання апеляції з проханням про офіційний перегляд рішення в цьому або в іншому органі, або в адміністративному, або судовому порядку;

з) заявнику повинно бути дозволено залишатися в країні перебування до часу ухвалення рішення з приводу його клопотання компетентним органом влади, якщо цим органом не буде встановлено, що його клопотання має явно неправдивий характер. Йому також повинно бути дозволено

залишатися в країні до того часу доки розглядатиметься апеляція у вищому адміністративному органі або судовій інстанції.

5. Принцип добровільної репатріації. Він становить одну з кардинальних основ прав біженців, що закріплена у всіх міжнародних і внутрішньодержавних актах. Його зміст полягає в тому, що репатріація повинна здійснюватися лише за наявності вільно висловленого волевиявлення біженців: завжди повинні дотримуватися добровільний та індивідуальний характер репатріації біженців, а необхідність її здійснення відбуватися в умовах повної безпеки тих осіб, які повертаються.

6. Принцип тимчасового захисту. Ідея тимчасового притулку або захисту фігурує в міжнародному праві як альтернатива примусовому поверненню. Тимчасовий захист відповідає духу Конвенції 1951 р. і Протоколу 1967 р. Цей принцип застосовується у разі масового прибуття біженців у країну [11, с. 187–194].

7. Принцип надання статусу біженців без застосування умови про взаємність. Суть цього принципу полягає в тому, що державі, яка приймає, необхідно послідовно та в повному обсязі надавати допомогу та захист біженцям незалежно від того, як інші країни ставляться до своїх міжнародних, у тому числі й договірних, зобов'язань стосовно біженців, керуючись принципами людинолюбства.

Багато країн світу дотримуються цього гуманного правила і тим самим сприяють виробленню підходу, спрямованого на недопущення підризу основ міжнародного права.

8. Принцип можливого надання політичного притулку. У міжнародному праві цей принцип регулюється в основному міжнародно-правовими звичаями, а також Декларацією про територіальний притулок, прийнятою Генеральною Асамблеєю ООН 14 грудня 1967 року [12]. У внутрішньодержавному праві це – особливе особисте право, яке надають національні конституції і закони сучасних демократичних держав іноземним громадянам і особам без громадянства. Політичний притулок полягає в можливості іноземця досить довгий час залишатися на території певної держави, якщо у себе на батьківщині цей іно-

земець піддається переслідуванням з політичних, релігійних, наукових чи інших причин подібного характеру. Цей принцип не поширюється на військових злочинців і осіб, винних у вчиненні злочинів проти людства. Надання політичного захисту не означає автоматичного отримання громадянства. Актом надання такого притулку держава бере на себе лише зобов'язання не видавати таку особу тій державі, в якій вона піддавалася різного роду переслідуванням. Розрізняють притулок територіальний і притулок дипломатичний.

У контексті нашого дослідження також варто звернути увагу на те, що на формування інституту біженців та вироблення міжнародних стандартів у цій сфері вагомий вплив мали міжнародні інституції, зокрема така організація, як УВКБ ООН, яка починаючи з 70-х років XIX ст. виконує роль координаційного центру під час проведення міжнародних гуманітарних операцій. З-поміж його основних партнерів ЮНІСЕФ (Дитячий фонд ООН), Всесвітня організація охорони здоров'я, ЮНЕСКО, Міжнародна організація праці, Всесвітня продовольча програма, Міжнародна організація з міграції та низка інших.

Упродовж останніх років особливо активними у наданні допомоги біженцям стали неурядові організації, а також їхні міжнародні об'єднання. Співпрацюють з УВКБ ООН Міжнародний комітет Червоного Хреста, організація «Лікарі без кордонів» (MSF), «Комітет США у справах біженців», «Європейська рада у справах біженців та вигнанців» (ECRE) та інші, які інколи працюють навіть в умовах, коли уряди держав та ООН вважають акції допомоги занадто небезпечними [13, с. 155–162].

УВКБ ООН працює в нашій державі з 1994 року. За час своєї присутності УВКБ ООН надавало і надає Україні різноманітну конкретну допомогу. Водночас успішна співпраця державних структур та інституцій України з цією організацією – ще одне свідчення прагнення нашої держави до інтеграції у світове співтовариство, орієнтації на принципи гуманізму та поваги людських прав.

Починаючи з 2014 року УВКБ ООН тісно співпрацює з Урядом України та громадськістю у відповідь на нову проблему

вимушеного переміщення 1,6 мільйона внутрішньо переміщених осіб (ВПО) зі сходу України та Автономної Республіки Крим. УВКБ ООН в Україні надає особам під своєю опікою правову, матеріальну та соціальну підтримку самостійно та у партнерстві з іншими міжнародними та місцевими організаціями. УВКБ ООН зосереджує свою діяльність на захисті прав і свобод ВПО, покращенні умов їхнього життя та знаходженні для них довгострокових рішень [14].

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи викладене, можемо констатувати, що світовою спільнотою вироблено відповідну систему захисту біженців. Натомість найбільш оптимальним вирішенням проблем біженців було б забезпечення сприятливого повернення їх на свою етнічну батьківщину. У зв'язку з цим виникає необхідність вироблення міжнародного механізму, котрий регулював би співробітництво багатьох країн світу під час вирішення питання щодо повернення біженців та їх реадaptaцію. Очевидно, що в цьому механізмі важливу роль повинні відігравати міжнародні гуманітарні організації, насамперед Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців та Міжнародний комітет Червоного Хреста.

Список використаної літератури:

1. Міжнародно-правові та національні засоби захисту прав біженців : Практикум для студентів юридичних клінік / Під заг. ред. М.В. Буроменського. Уклад. М.В. Буроменський та ін. ; Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, Ін-т прикладних гуманітарних досліджень. Харків, 2003. 179 с.
2. Тиндик Н.П. Еволюція статусу біженця у міжнародно-правовій практиці. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*: Зб. наук. праць. Донецьк : ДЮІ ЛДУВС, 2007. № 4. С. 61–70.
3. Жук В.О. Поняття «біженець» у міжнародному праві. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України*. 2003. № 3. С. 12–39.
4. Правові механізми регулювання міграційних процесів: монографія / кол. авт.: Н.П. Бортник, В.С. Канцір, М.М. Сірант, Р.І. Радейко, Т.В. Бачинський; За заг. ред. Н.П. Бортник. Львів : НУ «Львівська політехніка», 2016. 892 с.

5. Ортинська Н.В. Правовий статус неповнолітніх: теоретико-правове дослідження [Текст]: монографія. Львів : СПОЛОМ, 2016. 691 с. : іл.
6. Holbom L. Refugees: a problem of Our Time. New York.,1975. Vol. 1–2. P. 62–63.
7. Stenberg G. Non-expulsion and non-refoulement: The prohibition against removal of refugees. 1994. Vol. 9. Uppsala. P. 4, 12.
8. Конвенція про статус біженців: міжнародний документ від 28 липня 1951 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_011.
9. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту від 08.07.2011 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 16. Ст. 146.
10. Малиновська О.А. Регулювання проблеми біженців у країнах Західної Європи. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України*. 2003. № 1. С. 119–128.
11. Гончаренко Е.А. Принципы международно-правового статуса беженцев. *Проблеми законності*. 2004. Вип. 65. С. 187–194.
12. Декларация о территориальном убежище. Принята резолюцией 2312 (XXII) Генеральной Ассамблеи от 14 декабря 1967 года. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_316.
13. Новік В. Неурядові організації, які надають допомогу біженцям. *Управління сучасним містом*. 2002. № 4–6. С. 155–162.
14. Інформація з сайту. URL: <https://www.unhcr.org/ua/>.

Horodetskiy O. International standards for refugee protection and their basic principles

Refugee as social term is known for millennia. It usually means anyone who seeks to escape from circumstances he consider intolerable and threatening, such as imprisonment, persecution, threat to life, poverty, war or civil conflict, natural disasters, droughts, famines, and so on.

Modern definition was drafted in the UN's 1951 Convention relating to the status of refugees in response to mass persecutions and displacements of the Second World War.

Around the globe there are approximately 60 million people who've been forced to leave their homes in order to escape war, violence or persecution. Migration processes have become an integral feature of modern humanity and the settlement of refugee's protection problem is scopes of national interests or jurisdiction of a certain country only directs it from one state to another. Accordingly, resolving of refugee protection problem cannot depend solely on the efforts of a particular country, but rather requires a global approach, a collective and coordinated policy, and appropriate legal mechanisms.

The article is devoted to the study of the problem of refugees, through the disclosure of international standards for their protection, developed by the world community over the years. It is pointed out that this problem remains extremely relevant today and the many years of experience of many European countries confirm this. It was stated that the issues of protection of refugees' rights, as well as general control over their arrival in asylum countries, are closely related to the problems of illegal migration, fight against organized crime, general fight against poverty in "third world" countries, elimination of social consequences of armed conflicts. The principles on which the international system of protection of the refugee is built are analyzed. Attention is drawn to the role of both international governmental and non-governmental organizations in the development of international standards in the field of refugee protection. Emphasis was placed on the leading role of the Office of the United Nations High Commissioner for Refugees and the International Committee of the Red Cross in providing assistance and support to refugees and their cooperation with the Government of Ukraine and the public in response to the new problem of forced relocation of 1.6 million internally displaced persons (DPI) from east of Ukraine and the Autonomous Republic of Crimea.

Key words: *refugee, IDP, asylum seeker, principles, non-refoulement, non-expulsion, voluntary repatriation, temporary protection, political asylum international legal standards, refugee status, activities of international organizations in the field of refugee protection.*